

Kommunstyrelsen

Telefon
0141-22 5155

Mobiltelefon
072-701 71 70

Telefax

e-postadress
lena.henricson@motala.se

Diarienummer 18/KS 0095

Uppföljning av enkäten ”Om mig”

Sammanfattning

”Om mig” är en webbenkät om ungdomars hälsa och livsstil. Enkäten riktas till ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet och genomfördes för fjärde gången hösten 2017. Kommunstyrelsen fick i april 2018 en information om resultatet av enkäten avseende Motala 2014-2017. Detta är en uppföljning av hur den tagits upp i verksamheten samt exempel på åtgärder som vidtagits utifrån resultatet.

Redovisningen visar att enkäten kommer till användning i stora delar av den verksamhet som riktar sig unga. I grundskolan ges exempel på arbete för ökad delaktighet, trygghet och trivsel och hur skolan fångat upp frågan om hur ungdomar kan drabbas på sociala medier. Enkäten har också tagits upp på föräldramöten. Carlsund Utbildningscentrum har vidtagit en rad konkreta åtgärder för att framförallt öka tryggheten. Inom fritidsenheten har enkäten medfört en rad aktiviteter för att främja ungas fysiska och psykiska hälsa.

Inom socialtjänsten används enkätresultaten främst inom Ungdomshälsan och Minimaria. Svaren i enkäten bekräftar vad som på annat sätt kommer fram inom dessa verksamheter, vilket ytterligare motiverar stöd till ungdomar med psykiskt ohälsa, med särskilt fokus på ungdomar i HBTQ-gruppen. Fysisk aktivitet bidrar till bättre hälsa och minskad stress, ångest och depression vilket framgår av enkätsvaren. Det är kunskap som bekräftar vikten av ha med sig det perspektivet i möten med ungdomarna.

Psykisk ohälsa är en grogrund för droganvändning. MiniMaria arbetar i samverkan med skola och fritid för tidig upptäckt. I kommunens ANDT-förebyggande arbete är enkäten ett viktigt redskap för uppföljning och verksamhetsplanering.

Förslag till beslut

1. Informationen noteras.

Bakgrund

”Om mig” är en webbenkät om ungdomars hälsa och livsstil som genomfördes för fjärde gången hösten 2017. Enkäten, som riktas till ungdomar i grundskolans årskurs 8 och i gymnasiet årskurs 2, är ett samarbete mellan länets kommuner, länsstyrelsen och Region Östergötland. 2017 genomfördes enkäten i samtliga kommuner i länet.

Kommunstyrelsen, fick i april 2018 en information om resultatet av enkäten avseende Motala 2014-2017. Enligt beslutsprotokollet vill kommunstyrelsen vid sitt sammanträde den 4 september se en uppföljning av hur rapporten tagits upp i verksamheten samt exempel på åtgärder som vidtagits utifrån resultatet i enkäten.

Grundskolan

Arbete med Om mig-enkäten på Hällaskolan

Analys av Om mig-enkäten finns med i skolans års-hjul., vilket ger den status som ett viktigt instrument och borgar för årlig uppföljning.

På Hällaskolan har elevhälsan - specialpedagog, resurspedagog, psykolog och kurator - arbetat tillsammans med arbetslaget kring resultaten från enkäten. Arbetet har fokuserat på de resultat där Hällaskolan avviker från kommunsnittet eller som av andra anledningar intresserat eller oroat. Följande områden och möjliga åtgärder har diskuterats:

- *Hur mycket kan du vara med och påverka din skola?*

Oroande få elever uttrycker att de har möjlighet att påverka sin skoldag.

Möjliga förklaringar till de låga siffrorna är att eleverna de facto har liten möjlighet att påverka. Andra förklaringar är att de inte är helt införstådda med när de är med och påverkar, i vilka moment de får välja examinationsformer, inriktning på arbetsområden etc. De kan också ha bristande kunskap om elevrådets betydelse och sin möjlighet att påverka den vägen.

Förslag på åtgärder

- Det är stor betydelse att ha mer långsiktiga planer för att kunna involvera elever i olika aktiviteter.
- Elevrådet måste få en stående punkt på klassråden.
- Möjliggöra gemensamma frågor i undervisningssituationen som eleverna kan påverka för att på så sätt synliggöra hur eleverna kan påverka sin skolsituation.

- *Sociala medier*

Det är stora grupper på skolan som har blivit utsatta och drabbats av att någon är elak eller lagt ut känsliga bilder på sociala medier. Även att någon sökt kontakt med dem för att prata om sex.

Förslag på åtgärder

- Det är av betydelse att väva samman undervisning och innehållet i ämnet med det elevsociala och relationsskapande i undervisningen. Exempelvis beskriver en lärare

hur hon använder skönlitteratur i undervisningen som har en tydlig koppling till ungdomars situation på sociala medier.

▪ *Bärande och lärande relationer mellan elever och lärare*

De två senaste åren har endast 45 % av eleverna på Hällaskolan svarat att det skulle kännas lätt att vända sig till en mentor eller lärare med problem eller bekymmer, medan snittet för kommunen ligger på 60 %. Det finns kartläggningar som pekar på att en god relation mellan pedagoger och elever främjar lärande och psykisk hälsa, ökar motivation och minskar förekomsten av kränkningar. Med anledning av denna fråga har pedagogerna lyssnat på Didaktorn, där Lars H Gustafsson intervjuades. <https://urskola.se/Produkter/192649-Didaktorn-Se-alla-elever>

Förslag på åtgärder

- Under en tvåveckorsperiod, tar varje lärare en klasslista och för pinnstatistik. Ett streck per elev och tillfälle som pedagogen ser och når fram till eleven, t ex ”Hur gick matchen igår?” ”Hur mår du, du ser lite hängig ut?” ”Vad gjorde du i helgen?” ”Jag såg att du var sjuk igår, så fint att se dig igen.” Efter två veckor syns ett ganska tydligt mönster över vilka elever som det är lätt att skapa relation till och vilka som går under radarn. Bestäm ett par elever i taget, som normalt sett inte har tillgång den här sortens relationsskapande småprat och skapa dessa tillfällen. Kolla upp när de har lunch, sitt vid deras bord. Sitt hos någon ny i cafeterian, ta med kaffet till deras korridor, säg ett par ord innan/efter lektion eller mentorstid etc. Använd pinnstatistiken här med.

Samla hela arbetslaget och gå igenom samtliga elever. Grönmarkera de som någon anser sig ha en god relation med, en relation som bär, en lärande relation, en relation som ni tror håller för att eleven ska kunna komma till er med ett bekymmer. Rött för de elever som inte verkar ha knutit an till någon pedagog. Dela upp de röda eleverna mellan er och bygg relation!

Skolsköterska, specialpedagog, kurator och psykolog har även träffat arbetslaget i åk 7 för att analysera resultaten från hälsosamtalen i åk 7. Dels utifrån vad de visar, men även för att prata om vad skolan kan arbeta med för att få andra svar när dessa elever fyller i Om mig-enkäten i höst. Även här diskuterades demokrati och inflytande och vikten av att skapa relationer till samtliga elever och metoder för att göra detta.

Arbete med Om mig-enkäten på Skolgårda skola

Skolgårda skola har arbetat mycket med trygghet och trivsel. Enkäten ”Om mig” visar att man som elev trivs väldigt bra på skolan. Arbetet för ökad trygghet och trivsel enligt nedanstående, inleddes under förra läsåret och skolan fortsätter med detta nu i år.

- Skolan har förlängt alla klassers mentorstider då klasserna jobbar aktivt med att stärka trivsel och tillhörighet.
- Korridorvärdar finns på plats som varje morgon hälsar på ALLA elever
- Skolan har frångått modellen med kamratstödjare, för att i stället ha en elevsamverkansgrupp som är en del av skolans elevråd. Här tas frågor upp som rör trivsel o trygghet.

Arbete med Om mig-enkäten på Mariebergsskolan

På Mariebergsskolan och Grundsärskolan har om mig enkäten använts i arbetet med kartläggning och som underlag för åtgärder i planen mot kränkande behandling och diskriminering.

Skolan har också redogjort och diskuterat enkätens resultat på skolråd med föräldrar. På Grundsärskolan har resultaten presenteras på föräldramöte.

Gymnasiet

Konkreta exempel på åtgärder som vidtagits utifrån enkätresultatet:

- En ”trygghetsstödjare” har anställts på försök under ett år på Carlsund. Trygghetsstödjaren har till uppgift att röra sig på de allmänna ytorna på skolan och vara trygghetskapande och söka kontakt med alla elever. Trygghetsstödjaren finns till exempel i elevcaféet under raster och i matsalen på lunchen.
- Gymnasiet har startat upp/förbättrat samarbetet med Ungdomscentret Hallen. En ungdomscoach från Hallen kommer till skolorna en förmiddag i veckan och ”hänger” med eleverna. På sikt finns planer på att ungdomscoachen anordnar olika ”rastaktiviteter” tillsammans med eleverna.
- I samband med parkeringsbevakning av Securitas på Carlsunds parkeringar utförs även allmän ordningsbevakning på skolans område, där till exempel de som röker på området hänvisas till plaster utanför skolans område.
- Det pågår diskussioner med fastighet om att flytta elevcaféet på Carlsund till en mer central plats på skolan. Idag ligger det lite i skymundan och alla elever är inte bekväma med att gå dit.

Fritidsverksamheten

Enkäten ”Om mig” är en av flera kunskapskällor för inriktning och satsningar inom fritidsverksamheten.

Svaren i enkäten har bland annat medfört följande aktiviteter:

- Under våren har personalen har utbildats i ämnena ”Killars ohälsa kopplat till machokultur” och ”Hedersrelaterat våld och förtryck”.
- Samtalsgrupp tjejer och fortsatt arbete med ”Qutie”, HBTQ-gruppen med hemvist på Hallen.
- Fler satsningar på fysisk aktivitet (som morgongympa, tider i idrottshallar, hälsosammare café).
- Hallen besöker på Carlsund och Platen varje vecka för att knyta kontakter.
- Utökad kontakt med socialtjänsten kring oro samt för att skapa möjligheter för unga att följa med på resor som företas inom fritidsverksamheten
- Stort samarbete i Charlottenborg mellan många aktörer för att skapa bättre fritidutbud samt tryggare område

Sociala Resursverksamheten

Resultatet från enkäten används inom Ungdomshälsan och MiniMaria, för att få egna tankar, omdömen och föreställningar om ungdomars livssituation idag bekräftade och synliggjorda. I enkäten bekräftas att den psykiska ohälsan har ökat i alla grupper men främst bland tjejer med

annan könsidentitet. Stress, oro, nedstämdhet och ångest är den vanligaste orsaken till att man söker hjälp på Ungdomshälsan och att ge stöd och hjälp ingår i Ungdomshälsans grunduppdrag. Särskilt fokus på ungdomar som tillhör HBTQ gruppen har varit vägledande även tidigare men har förtydligats genom HBTQ-certifieringen av båda verksamheterna och en tydlig handlingsplan att följa. Fysisk aktivitet bidrar till bättre hälsa och minskad stress, ångest och depression vilket framgår av enkätsvaren. Den kunskapen bekräftar vikten av ha med sig det perspektivet i möten med ungdomarna.

Killar som är födda utanför Norden mår sämre än tjejerna och både Ungdomshälsan och MiniMaria arbetar för tidig upptäckt av droganvändning när det gäller den målgruppen men också när det gäller ungdomar generellt. God samverkan med skola och fritid är grundpelare i det drogförebyggande arbetet.

Alkohol och drogförebyggande arbete

Kommunen har sedan många år ett alkohol- och drogförebyggande arbete med barn och ungdomar i fokus. En mängd aktiviteter genomförs under året, med bland annat målsättningen att antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol succesivt ska minska.

Enkäten Om mig är initierad av det regionala ANDT-rådet som i första hand ett instrument för att följa ungdomars vanor när det gäller alkohol, narkotika, dopning och tobak. Ungdomarnas årliga svar i enkäten blir en direkt återkoppling på hur väl vi lyckas i vårt förebyggande arbete och ligger till grund för verksamhetsplanering framåt. Resultatet av enkäten presenteras brett - ANDT-rådet får del av enkätresultatet en gång per år och tre seminarier arrangeras på olika platser i länet, bland annat i Motala, för berörda verksamheter. Vid seminarierna presenteras resultat från enkätundersökningen samt förslag och idéer om hur man kan arbeta förebyggande. Enkätresultaten påverkar också i hög grad de utbildningssatsningar som görs i länet på ANDT-området.

I Motala har samordnaren för det alkohol- och drogförebyggande arbetet ett särskilt ansvar för enkätens genomförande.

Finansiering

Koppling till resultatmål

Enkätundersökningen utgör ett viktigt underlag för planering av aktiviteter relaterade till ett flertal resultatmål som bland annat behandlar delaktighet, trygghet och kvalitet i skolan – men framförallt resultatmålet om FN:s barnkonvention och resultatmål 16 som tar upp (barns och ungas) förutsättningar att leva ett hälsosamt liv.

Uppföljning/återrapportering

Några av frågorna i enkäten utgör indikatorer för uppföljning av resultatmål 16 – Bra förutsättningar att leva ett hälsosamt liv. Det gäller ungdomars rök- och alkoholvanor vilket är områden där kommunen bedriver ett aktivt och omfattande förebyggande arbete.

En ny enkätundersökning genomförs under hösten 2018. En uppföljning/återrapportering av utfallet kan förväntas när resultaten är sammanställda i mars-april 2019.

Peter Ingesson
Kommundirektör

Jimmy Szigeti
Bitr kommundirektör

Beslutsexpediering

Bildningsnämnden
Socialnämnden

Godkänd av: Peter Ingesson
Titel: Kommundirektör
Datum: 2018-08-27 18:29:06